ఫాన్సీ డ్రెస్ పారేడ్

[లేడీస్ కల్చర్ క్లబ్]

"దీక్షిత్"

౧

ఆదివారం సెలవుదినం కాబట్టి సావకాశంగా పటీరావుకు అలంకరణం చేస్తున్నాను, యిదివరలో వ్రాతమూలకంగా ఒప్పన్నమైన షరతులనుబట్టి.

పటీరావుతో "ప్రణయరాజీ" చేసుకొని జోళ్లు తుడవడం, వాటికి రంగుపూయడం మాత్రం నౌకరీక్రవాడికి అప్పజెప్పాను.

పటీరావు శరీరసౌందర్యపోషణ క్రియలు మాత్రము నేను చేస్తున్నాను - సంవాహనముసహా.

కత్తెరతో అలకలు క్రించేశాను. కనురెప్పలకు మేకప్ పూర్తిచేశాను. రేజరుతో కనుబొమలు సవరించాను. బహుజాగ్రత్తగా పెదవులకు రంగు పూశాను. చెవులకు పెట్టుకొనే గుండ్రని బంగారు చక్రాలకు మెరుగు పెట్టి చెవులకు తగిలించాను. చెక్కిళ్లకు రంగు అద్దాను. మెడకు పౌడరు కొట్టాను. తల దువ్వి వదలిపెడితే పటీరావే స్వయంగా ముడి తయారుచేసుకొంది. ఆముడిమీద సినిమా వైఖరిని పుష్పాలంకరణం చేసుకొంది.

నిజానికి మన పూర్వులే బుద్ధిమంతులని తోస్తుంది. భార్యలకు యిట్టి అలంకరణాలు వాళ్లే చేసేవారట - ఈ కాలంలో నాగరీకం బలపడంమూలాన్ని పురుషులు తమ విధ్యుక్తధర్మాలను నెరవేర్చడం లేదు-సౌందర్యోపాసన చేయడంలేదు. నిజానికి ఈ సౌందర్యపోషణకార్యములు భర్త చేయడములో ఉండే ఆనందము అనుభవిస్తేనేగాని తెలియదు. అందువల్లనే పురుషులందరూ అవసరమైన ప్రయోజనకరమైన యిట్టి సహజధర్మాన్ని విస్మరించకూడదు. కష్టమునకు తగినఫలం ఉండకుండాపోదని పెద్ద లంటారు గదా!

అంతే కాకుండా యింకో ప్రయోజనం కూడా ఉంది. వెనక భోజరాజునుగురించి ఒక కథ చెప్పడం కద్దు. కాళిదాసు భోజరాజుభార్యను వర్ణిస్తూ తొడమీద మచ్చను కూడా వర్ణించాడట. ఆ మచ్చ సంగతి భోజరాజుకు మాత్రమే తెలుసును — అంటే స్వయంగా సౌందర్య పోషణ కార్యములలో అతడు కలుగజేసికొనేవా డన్నమాటేనా! కాళిదాసుమీద కోపం వచ్చిందిట. భార్యను అనుమానించాడట! చివరకు కాళిదాసు కాళీవరప్రసాదలబ్ధప్రభావు డని తెలిసికొని ఊరుకొన్నాడట. ఈ కథనుబట్టి నేర్చుకోవలసిన నీతి ఏమిటంటే — సౌందర్యపోషణ కార్యములూ, సంవాహనక్రియలూ స్వయముగా చేయడమువల్ల భార్యల శరీరములయందలి సౌందర్య భాగములు అంగుళము

అంగుళము దగ్గరనుంచీ తాము తెలుసుకొని ఆనందించవచ్చు. సౌందర్య వినాశనకరము లైన మచ్చలూ తెలుసుకోవచ్చు. తెలుసుకొని సరియైన మేకప్ అవలంబించి వాటిని సౌందర్యభాగములుగా మార్చవచ్చు. చిన్న కత్తెరతో గోళ్లు కత్తెరించి వాటికి రంగు పూస్తూన్న సమయంలో చెప్పింది వటీరావు ఒక సువార్త.

కల్చరుక్లబ్బు ప్రత్యేకమూ ఆడవాళ్ల కొరకేర్పాటైన దేగాని మగవాళ్లకు దానితో ఎంతమాత్రమూ సంబంధంలేదు. మగవాళ్లు క్లబ్బు బంగాళాలో కాలు పెట్టరాదు. చుట్టపు చూపుగా తమవాళ్లని చూడ్డానికైనా పో వీలులేదు. కాని క్లబ్బులో మెంబర్లు చాలా మంది వివాహితలైన స్త్రీలే. ఈస్త్రీల భర్తలకు మాత్రం క్లబ్బుప్రవేశం చేయించడం మంచి దని కొందరు మెంబర్లు అభిప్రాయ పడ్డారు. న్యాయానికి క్లబ్ పోషణ వారివల్ల నే కదా జరిగేది. చందా లివ్వవలసివచ్చినా విరాళాలు కావలసివచ్చినా మగవాళ్లే కదా తమ భార్యలద్వారా ఆడబ్బు యిస్తూంట.

కాని మరి కొందరు — మగవాళ్లకు ప్రవేశం యివ్వడం ఎంతమాత్రమూ కూడ దని వాదించారు. మగవాళ్లబుద్ధి చూపిస్తే అంటించేరకం కాబట్టి అట్టిపని ప్రమాదకరం అనీన్నీ, తమ స్వతంత్రతకు భంగంకలుగు తుం దనీన్నీ, తమ గుట్టుమట్టులు వెల్లడౌతా యనీన్నీ వాళ్లు వాదించారు.

అవివాహితలైన మెంబర్లుకూడా అట్టిది పనికిరా దన్నారు. ఒకవేళ మెంబర్ల భర్తలను క్లబ్బులో ప్రవేశపెట్టినట్టయితే తాము న్నా తమ మగ స్నేహితులను క్లబ్బుకు తీసుకువచ్చితీరుతా మని బెదరించారు.

తీవ్రమైన వాదన జరిగినపిమ్మట అందరూ ఒక తీర్మానానికి వచ్చారు. ఏడాది కొకమారు, మెంబర్ల భర్తలను, ఉచితమైన సందర్భము చూచి — ఆహ్వానించవచ్చు ననీ, బహూకరించవచ్చు ననీ తీర్మానము.

ఇదీ వటీరావు చెప్పిన సువార్త. ఈ యేటి సంవత్సరోత్సవాలకి మా కందరికీ ఆహ్వానం రాబోతోందనీ అందుకు సిద్ధంగా ఉండమనీకూడా పురిగొల్పింది.

" ఈ మహత్కార్యానికి సిద్ధంగా ఉండడం ఏమిటి? "

"ఏమిటో మీకే తెలుస్తుందిగా, ఎందుకీ తొందర. "

గోళ్లకు రంగు పుయ్యడం పూర్తి అయింది.

" ఇంకా ఏమి చెయ్యమంటావు ', అన్నాను.

"థాంక్సు, మైడియర్ హబ్బీ—.

ఈవేళకి ఈ అలంకరణం చాలు—. దయచేసి నా బీరువాతలుపు తీసి అందులో చాకలేటురంగు చీర ఉంది తెచ్చి పెడతారా ?"

" విత్ ప్లెజర్, మైడియర్. "

"దానికి పెట్టుకొనే స్పెషల్ బ్రూచ్ కూడా తెండి. "

"ఆల్ రైట్ మైడియర్ — అదేదో నాకు తెలియదే."

"ఇంకా ఎన్నాళ్లు పడుతుంది తెలుసుకోడానికి? - స్లో - మీరు చాలా స్లో ఈ విషయాలు నేర్చుకోడంలో."

"సారీ డియర్, క్రమేణా నేర్చుకొంటూన్నాగా. — అదేదో ఆ బ్రూచ్ ఎలాగుంటుందో"

"మీరీలాగ తృణీకారంతో మాట్లాడరాదు—అదేదో ఇదేదో అంటూ— రెస్పెక్టబుల్‌గా మాట్లాడాలి మా అలంకారాల్ని గురించి."

"వెరీ వెల్ మైడియర్ — ఆ అమూల్యమైన, అప్రతిమానమైన, అనన్యసాధ్యమైన, అవాఙ్మానసగోచరమైన—."

"షటప్" అని వటీరావు ఉరిమింది.

"సారీ కళా; సారీ వటీ — క్షమించు అన్నాను" భయంతో.

"డైమండ్ బ్రూచి తెండి."

సరే అని చీరా, బ్రూచీ తీసుకొనివచ్చి యిచ్చినిలబడ్డాను.

"మీరు వెళ్లవచ్చు" అంది.

కొంచెంసేపు అక్కడే నిలబడి నేను చేసిన అలంకరణప్రభావంవల్ల వటీరావు సౌందర్యం ఎట్టివిధంగా పోషింపబడిందో పరిశీలిస్తూ మెచ్చుకొంటూ ఉండగా 'వెళ్లరేం' అంది. వెళ్లాను.

౨

అనుకొన్న ఆహ్వానం వచ్చింది. వటీరావే దాన్ని స్వయంగా తీసుకువచ్చి యిచ్చింది. చిరునామా చూచుకొంటే వింతగా తోచింది. "శ్రీమతి మిసెస్ వి. కే. వటీరావు యమ్మేగారి సహధర్మచరులకు" అని వుంది. దాని క్రిందనే వటీరావు దస్తూరీతో నాపేరు వ్రాసి ఉంది.

"మీ క్లబ్బువారికి మాపేళ్లు వ్రాయడమంటే కష్టంగా ఉంటుంది కాబోలు" అన్నాను.

"మాపేళ్లతో యిమిడ్చి రాస్తే చాలదూ? మీ గొప్పకి లోటు వస్తుందా?"

"లోటు వస్తుందనికాదు. కాని—"

"అందుకనే మీపేరు క్రింద రాశాను కదూ."

"నువ్వు రాశావులే; మీ క్లబ్బువాళ్ల సంగతి చెబుతున్నాను"

"మీ పురుషుల వ్రాతలను చూచే మేమూ అలాగ రాస్తున్నాము. స్త్రీలపట్ల మీ నడవడి మీరు మార్చుకొంటే మీకు మేమూ గౌరవం చూపుతాము. ఎంతకాలం మమ్మల్ని భావదాస్యంలో పడి మగ్గమంటారు?"

"నిజమే వటీ—. ఏది ఆహ్వానం ఎలాగ ఉందో చూడనియ్యి."

కవరు విప్పి ఎర్రటిచిన్న కాగితం ముక్క తీసి చూచాను. ఆహ్వానము చిన్న అక్షరాలతో అచ్చువేసి ఉన్నది.

"లేడీస్ కల్చరు క్లబ్ సంవత్సరోత్సవముల సందర్భమున డిశంబరు ౨౭-వ తేదీ "పురుషులదినము"గా ప్రత్యేకించుటకు తీర్మానమైనది గాన మీరు ఆ దినమున క్లబ్బుకు దయచేసి ఆనాడు జరిగే వినోదములలో పాల్గొని మే మొసర్చు సత్కారములకై కొందురని హెచ్చరిస్తున్నాము. దయచేసి ఈ ఆహ్వానము గేటువద్ద చూపండి."

"ఏమి టా వినోదాలు? వటీ" అన్నాను.

"చెప్పకూడదు"

"మాదగ్గిర ఎందుకో మీ కారహస్యాలన్నీ."

"పులులనూ పురుషులనూ నమ్మకూడదని ఒక సామెత ఉంది——."

"మీక్లబ్బు సామెతా?."

"అవును మాక్లబ్బుసామెతే——. మాక్లబ్బు ఒకసబ్ కమిటీని ఏర్పాటుచేసి సామెతలను కూర్చమన్నమాట వాస్తవమే——."

"ఆ సామెతలన్నీ మమ్మల్ని గురించేట కాదా?"

"అవును; ఆ సామెతలన్నీ పురుషుల్ని గురించే——. ఆపుస్తకంకూడా తయారైంది- అచ్చుకాబోతోంది. ఇక మీ రేం చేస్తారో చేసుకోండి."

"మే మేం చేస్తాము కాని - అందులో కొన్ని సామెతలు రుచి చూపుదూ——."

"తినబోతూ రుచులెందుకూ - క్రమేణా ఆ సామెతలన్నీ మీకు అనుభవంలోకి రాబోతున్నవి కాదూ?"

"అయితే ఆ సామెతలన్నీ మీరు నేర్చుకొని మామీద ప్రయోగిస్తా రన్నమాట——."

"లేకపోతే కమిటీ నేర్పాటుచెయ్యడమెందుకు - పుస్తకం రాయడమెందుకు - అచ్చువెయ్యడం ఎందుకు ?"

"కానీ - ప్రయోగించండి. మేమూ కాక్ సామెతల పుస్తకం, సుమతీశతకం భర్తృహరి, తిరగవేస్తాము."

"తిరగ వెయ్యండి. బెదిరింపా ? మీ బెదిరింపులు చూచి భయపడేవాళ్లెవరూ లేరులెండి. తాటాకు చప్పుళ్లకు కుందేళ్లూ బెదరవు మగవాళ్ల బీరాలకి మానవతులూ బెదరరు."

"సరేకాని, వటీ, మైడియర్ హనీ, మమ్మల్ని మామూలుగా, పెద్దమనిషి తరహాగా పిలవక "పురుషులదినమం"టూ పేరుపెట్టి తృణీకరించడం న్యాయంగా ఉందా !"

"మీ తాహతుకు సరిపోలేదు కాబోలు పిలుపు — పోనీ పురుషులదిన మనకుండా మృగములదినమనా ఏమనాలని మీ ఊహ? మీరు పురుషులు కారో?"

"ఆ ప్రత్యేకత ఎందుకంట?"

"మీరు నేర్పిండే."

"అయితే నేను రాను."

"రారూ ? రాకపోతే ఏభై రూపాయిలిచ్చుకోండి"

"మధ్య నేను ఎందుకు ఇచ్చుకోవడం ?"

"మీరు కాకపోతే నేనే ఆయెను."

"నువ్వుమాత్రం ఎందుకు ఇచ్చుకోవడం ?"

"తమ భర్తలను తీసుకురాలేని భార్యలు యాభై రూపాయిల జుల్మానా క్లబ్బుకు చెల్లించాలని రూలు."

"చంపేవే ! పోనీ మనిద్దరం కలిసి వెళదాంలే."

"నేను మీతో రాను."

"రాకూడదని రూలా?"

"రెండు రోజులు ముందునుంచీ మేమంతా క్లబ్బులోనే ఉండాలి."

"నేను రాకపోతే యూభైరూపాయిల దండుగ ఒకటేనా?"

"నాకు న్యూనత వకటి."

"అయితే వచ్చి తీరుతాను. నా వటీరావుకు, నా సోల్‌కి న్యూనత భరించగలనా?"

"దటీజ్ గుడ్ హాబ్బీ."

"అయితే, వటీ, ఆనాటివిశేషాలు కొంచెం నా చెవిని వేయకూడదూ — నీకు సహధర్మచరణ్ణీ—గుడ్ హాబ్బీనీ—."

"కూడదని చెప్పేగా — మీాకు మందమతి గాని."

"ఏమైనా బహుమతు లుంటాయూ?"

"ఉండకుండా ఉంటాయూ?"

"పురుషులదినమున బహుమతు లుంటవన్నమాట, అవునా?"

"చెప్పకూడదన్నమాట, అవునా?"

"డేర్, ప్లీజ్ యువర్ సెల్ఫ్ - అయితే ఆనాడు ఏమి డ్రెస్సు వేసుకోవాలో, ఏ విధంగా సంచరించాలో — ఏ మైనా ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ యిస్తావా?"

"సలహా కావాలా మీాకు—ఆరోజున సూటు వేసుకొని, హాట్ పెట్టుకోమంటే పెట్టుకొంటారా?"

"అదిగాక యింకా ఏమైనా—."

"ముందర ఈసంగతి చెప్పండి."

"దాని సంగతి తరవాత చూడవచ్చు గాని - యింకా ఏమైనా చెప్పేదుంటే చెప్పు."

"మంచిపిల్లవాడిలాగ వచ్చి, అక్కడ మెంబర్లతో అనవసరప్రసంగాలకి దిగక, కళ్లు తెరిచి ఉండ మని సహధర్మచరులకు నా సలహా."

"ఆల్ రైట్ — మై డార్లింగ్."

"మీారు అనవసర ప్రసంగాలలోకి దిగినా, కళ్లు తెరిచి ప్రవర్తించకపోయినా మీామీాద నేను డిసిప్లినరీయాక్షన్ తీసుకోవలసి ఉంటుంది."

"రైటో, డియర్."

"ఆడవాళ్లనిగురించి బహుమర్యాదగా అక్కడ మెంబర్లతో మాట్లాడాలి సుమండీ — నాతో మాట్లాడినట్లు న్యూనతగా మాట్లాడితే—."

"మాట్లాడితే?"

"దేహశుద్ధి అవుతుంది. మా మెంబర్లలో కసరతుచేసినవాళ్లున్నారు, జజుట్సీ నేర్చినవాళ్లున్నారు, బాక్సింగ్ నేర్చినవాళ్లున్నారు —. మీారు బహు జాగ్రత్తగా ఉండాలి. మీాకు అవమానం జరిగితే నాకు చాలాకష్టంగా ఉంటుంది- ఫలానా వటీరావు సహధర్మచారి యీా విధంగా సంచరించి అవమానంపాలయూడనే మాటరాకూడదు."

"నన్ను నిష్కారణంగా యీాపులుల మధ్య — బెగ్ యువర్ పార్డన్ - ఈ కత్తులబోనులో ఎందుకు దూరుస్తావు, కళా!"

"ఆమాత్రం డిసిప్లిన్ నేర్పితేనేగాని మగవాళ్లని పట్టపగ్గాలుండవు - అందుకని."

"సరే జాగ్రత్తగానే ఉంటాను."

"గుడ్డే, డియర్, నేను షాపింగుకు వెళ్లి వస్తాను."

"గుడ్డే — స్వీటీ."

3

౨౯-వ తేదీనే పటీరావు క్లబ్బుకు లేచి పోయింది. మళ్లీ దర్శనం ౩౦-వ తేదీని. ౩౧-వ తేదీని నేను క్లబ్బుకు వెళ్లడానికి సిద్ధపడుతున్నాను. ఉదయాన్నే లేచి స్నానాదికం పూర్తిచేసుకొని ఆనీబెసెంటు భగవద్గీత రెండో అధ్యాయం ఒకమాటు చదివి ''ఈ గండం గడిచేవిధం ఎలాగా''అని ఆలోచిస్తున్నాను. ఇంతకీ నాకు బెంగ ఎందుకు? పటీరావు అక్కడ ఉండనే ఉంటుంది. ఏమి వచ్చినా సర్దుకుపోతుందని మనస్సమాధానం చేసుకొన్నాను.

మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకి ఒక చిన్న కారు వచ్చి మాపోర్టికోలో నిలిచింది. నేనూ డ్రెస్సు వేసుకోవడం పూర్తిచేసి నడిచి వెళ్లడమా కారుమీద వెళ్లడమా అని ఆలోచిస్తున్నాను.

చిన్నకారులోంచి ఒక బొమ్మ - పూత బొమ్మ బయటికి ఉరికింది. నావైపు గబగబ వస్తూ ''హల్లో మిస్టర్ రావ్'' అని కేక వేసింది.

''హల్లో'' అని చెయ్యి జాపాను నేను. నా చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకొని జాడించి ''మీరు నన్నెరగరు కాబోలు. నా పేరు మిస్ హాల్. మిమ్మల్ని క్లబ్బుకు తీసుకు వెళ్లడానికి వచ్చాను. వస్తారా?" అన్నది.

''సంతోషపూర్వకంగా వస్తాను. కాఫీ —లేదా మీకు యిష్టమైతే — టీ పుచ్చుకొంటారా" అన్నాను.

''థాంక్సు ఆఫులీ! టైములేదు. మీరు రావాలి" అని నన్నీడ్చుకుపోయి కారులో కూలవేసింది.

చేతులకి రంగుపట్టుకో లేదుగదా అని చూచుకొంటూ కారులో ఒకమూల నక్కి కూర్చున్నాను.

''గొర్రెలమందను తోలడమన్నా, మగవాళ్లను పిలుచుకురావడమన్నా మహాకష్టమండీ రావుగారూ.''

నేను మాట్లాడలేదు పటీరావు హెచ్చరిక జ్ఞాపకం చేసుకొని.

"ఏమంటారు" అంది. కారు వడిగా పరిగెడుతోంది. ఆడదానివల్ల మాటపడనా అని రోషంవచ్చి "వెనకటిసామెత ఒక టుంది ఈకాలానికి పనికిరాదు కాబోలు" అన్నాను.

"పూర్వకాలం అంటే మీకు చాలా ఇష్టమని విన్నాను. ఏమిటి ఆసామెత?"

" చీర సింగారించేసరికి ఊరు మాటు మణుగుతుం దని."

ఆవిడకు కోపం రాలేదు. నవ్వింది.

"ఈకాలపుసామెత వేరు" అంది.

"ఏమి టది?"

"పంచకట్టేసరికి పడమటికి పొద్దు చేరుతుందని."

కారు క్లబ్బుగేటుదగ్గిరికి వచ్చి నిలిచింది. మిస్ హాల్ లేచి తలుపు తీసి నేను దిగేదాకా తలుపు తెరిచి పట్టుకొంది. నేను దిగాను. నేను థాంక్సు చెప్పకముందే ఆమె కారులో కూచుంది. కారు కదలి పారిపోయింది.

నేను సందేహిస్తూ సందేహిస్తూ క్లబ్బులో ప్రవేశించాను. గోడలమీద "సఫరి శెట్టి"ల బొమ్మలు వేలాడుతున్నాయి. వరాండాలో బల్లలూ కుర్చీలూ ఇంగ్లీషు న్యూసుపేపర్లూ ఉన్నాయి. అక్కడ కూర్చో

పడమా లోపలికి వెళ్లడమా? లోపలికి వెళ్ల నిశ్చయించి గుమ్మం దాటబోతే అక్కడ ఒకఅలికులవేణి "హూ యూ" అని అరిచింది. వెనక్కి తగ్గాను. ఆహ్వానం చూపాను. "ఆకుర్చీలు మీకోసమే"అని మాయమైంది.

ఒకకుర్చీమీద కూర్చుని హెల్తు అండు 'ఎఫిషంసీ' పత్రిక తిరగవేస్తున్నాను.

* * *

క్రమక్రమంగా మగభర్తలు ప్రవేశిస్తున్నారు. ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క బల్లదగ్గర కూర్చుంటున్నారు — అక్కడ వేలాడగట్టిన బోర్డుసలహా ప్రకారం. భర్త లందరూ వచ్చి బల్లలదగ్గిర కూర్చున్నారు. ఒక్కొక్కబల్ల దగ్గిర ఒక్కొక్క అవివాహితమెంబరు వచ్చి కూర్చుని మమ్మల్ని ప్రసంగాలలోకి దింపింది.

నాబల్లదగ్గిర మిస్ హాల్ కూర్చుంది. కొంతసేపు యోగక్షేమాలు మాట్లాడుకొన్నాము. కొంతసేపు వెదర్ను గురించి మాట్లాడాము. గాలి, వాన, ఎండలను నేను భూషించడం, ఆవిడ దూషించడం అయిన పిమ్మట కొంతచనువు చిక్కడంమూలాన్ని ఆవిణ్ణి అడిగాను "మిస్ హాల్! మీకు కోపం రాకపోతే ఒకప్రశ్న అడగనా? "

"వెరి వెల్" అంది.

"మీరు చూడబోతే హిందువులాగ ఉన్నారు —— మీపేరు——"

"వెల్, మిస్టరు రావ్. మావాళ్లు పూర్వకాలపువాళ్లు. సూపర్‌స్టిషస్ పీపిల్. నాపేరు మొదట వరహాలమ్మ అని పెట్టారు. అది బార్బరస్‌గా ఉండడంవల్ల నేను బియ్యే చదివే రోజుల్లో నాపేరు మార్చుకొన్నాను. ఇప్పటి నాపేరు సి. వి. హాల్. ఈపేరు బాగుండలేదూ? "

"ఎంతో బాగుంది. కాని——."

మిస్ హాల్ వినిపించుకోవడంలేదు. నాకోసం టీ తెప్పించి కలిపి కప్పు నాముందర పెట్టింది. బిస్కతులు వగైరాలు ప్లేట్లలో పెట్టి నన్ను తినమని బలవంతంచేసింది. నేను తినకపోతే - ఎంతబాగుందో చూడమని ఒక బిస్కతు కొరికి తను తింటూ మిగిలినముక్క హఠాత్తుగా నా నోట్లోకి తోసింది. ఏమి చేసేది, తిన్నాను. టీ తాగాను. మిస్‌చివస్‌గా నాకేసి చూచి హాల్ నవ్వుతోంది. నేను "థాంక్సు" అన్నాను.

వటీరావుజాడ ఎక్కడా కనిపించడం లేదు. ఈకన్యామణి నడిగితే ఏమనుకొంటుందోఅని భయంగా ఉంది. అయినా తెగించి అన్నానుగదా "మిస్ హాల్, పాపం మీరే యాశ్రమంతా తీసుకొంటున్నారు. వటీరావుగారు..."

"సారీ మిస్టర్ రావ్, నేను మీకు కంపెనీ కీప్ చేస్తూంటే యితరులపేరు ఎత్తుకోవడం చాలా అనుచితమైనపని కాదూ?"

"బెగ్ యువర్ పార్డన్."

ఆవిడ నన్ను క్షమించిందనడానికి నిదర్శనంగా తన అలంకారాలు, తన డ్రెస్సూ, తన మేకప్పు ఎంత బాగున్నవో మెచ్చుకోమంది. నేను స్వయంగా అనుభవం సంపాదించినవాడనుకాబట్టి ఎక్స్పర్టునట. అందువల్ల నేను అన్నీ మెచ్చుకొన్నాను. అందుకుగాను ఆవిడ నన్నెంతో పొగిడి నావంటివాడు పృథివిలో లేడంది. ఆసంగతి వటీరావుతో కొంచెం చెపుతారా అని అడిగేసరికి ఆవిడకు

కోపం వచ్చించి. ఎందుకో? నా అదృష్టం కొద్దీ ఆ సమయాన్ని ఒక కన్యక బొబ్డు జుట్టుతో ప్రవేశించింది. చేతులతో ఒక ట్రే పట్టుకొంది. ట్రేలో కవర్లున్నాయి. అందరు మగవాళ్ల దగ్గిరికీ వెళ్లింది. తలోక కవరూ తీసుకొన్నారు. నేనూ ఒక కవరు తీసుకొని లోపలికాగితం లాగి చదవబోతూంటే మిస్ హాల్ మాయమయింది—.

కాగితంలో ఉన్న విషయం యిది—

"పురుషులకు ప్రోగ్రాం — ఫాన్సీ డ్రెస్ పారేడ్.

"మీమీ భార్యలు కొత్త కొత్త వేషాలతో మీకు దర్శనమిస్తారు. వేషాలు బహు జాగ్రత్తగా పరిశీలించి చూడండి. అందులో మీ భార్యలను మీరు గుర్తుపట్టగలరా? మీరు సరిగా గుర్తుపట్టారనడానికి నిదర్శనంగా వేషముతో ఉన్న మీ భార్యలను ముద్దుపెట్టుకోవలసి ఉంటుంది. సిగ్గుపడకండి. ముద్దుపెట్టుకోండి. గుర్తుపట్టినా పట్టకున్నా ఉభయత్రా లాభం మీదే."

నాకు వెన్నులో చలి ప్రారంభమైంది. లేనిపోనిది తెచ్చిపెట్టుకున్నా ననిపించింది. గుర్తు పట్టగలనాలేనా? ముద్దు పెట్టుకోవడం ఎందుకో? ఎవళ్లు సంతోషించడానికి? పోల్చుకోలేకపోతే వటీరావుకు ఏమి కోపం వస్తుందో? తప్పి జారి ఇంకో మెంబర్ని ముద్దు పెట్టుకోవడం తటస్థిస్తే యిక వటీరావుముఖం చూడ్డం ఎలాగ?

ఈ బాధలో పడి కొట్టుకొంటూంటే గంట కొట్టారు. మగవాళ్లందరూ హాల్లోకి రావచ్చునని అన్నౌంసు చేశారు. హాలులోకి వెళ్లాము.

హాలులో సోఫాలు, టేబిల్సు, వాటిమీద పుష్పలబుట్లు, రంగుకాగితాల తోరణాలు, అత్తరువు వాసనలు, పన్నీరు స్ప్రేలు; సోడాలు, టీసెట్టులు — వైభవంగా ఉంది. నాపేరు వ్రాసి ఉంచిన సోఫామీద నేను కూర్చున్నాను. అందరూ ఆవిధంగానే నియమిత స్థలాల్లో ఆసీనులయ్యారు. నాలాగే పురుషులందరూ— ఒకరిద్దరుతప్ప — బిక్కమొహంతోనే ఉన్నారు. మేము ప్రవేశించే సరికి హాలులో ఆడపురుగు లేదు. ఏకొద్దిపురుషులో తప్ప మిగిలినవాళ్లంతా సిగరెట్లు ముట్టించి తమదుఃఖాన్ని, బెంగనూ దిగమింగడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. నామట్టుకు నేను "తాం స్తితిక్షస్వ భారత" అనే కృష్ణవాక్యం జ్ఞాపకం చేసుకొన్నాను.

ఠంగున గంటకొట్టారు. మేమంతా ఉలిక్కిపడి నిలువుగా కూర్చున్నాము. బొబ్డు జుట్టుకన్యామణి వచ్చి జరగబోయేవిషయం ప్రకటించింది. చల్ మోహానరంగా అనే పాట — అని చెప్పి వెళ్లిపోయింది.

* * *

తెర తొలగించుకొని ప్రథమవేషం ప్రవేశించింది. చక్కగా పాడుతోంది. చంకలో కడవ వుంది. కడవనిండా నీళ్లు ఉన్నాయి. అవి కన్నీళ్లని మేము భావించవలెనని పాటఉద్దేశము.— కంటికీ కాటుకెట్టి కడవా చంకాను బెట్టి కన్నీరు కడవ నిండెనుగదరా చల్ మోహానరంగా — అనేపాట చిరునవ్వుతో మిళితమై వచ్చింది.

ఆస్త్రీ - వటీ రావు కాదుకద! — కంటినిండా కాటుక పులుముకుంది. పెద్ద కుంకుంబొట్టు పెట్టింది. కొప్పు పెట్టింది. ముతక చీర కట్టింది. నవ్వుతూ, మాకేసి చూచి, కను

బొమ్మ లెగంవేస్తూ, ప్రతి ఒక పురుషుణ్ణి మోహనరంగడిగా భావించినట్లు అభినయిస్తూ పాడింది — బహు చక్కగా పాడింది.

వటీరావుకు అంత చక్కగా పాడడం రాదు కాబట్టి ఆవిడను ముద్దుపెట్టుకో నవసరం లేదనుకొన్నాను.

కాని ఆవిడపాటకు ముగ్ధులై పదమంది భర్తలూ అమాంతంగా ఆవిణ్ణి ముద్దు పెట్టుకోడానికి లేచారు. ఆవిడ తెరలోకి పారిపోయింది. వాళ్లు కూలబడ్డారు సోఫాల్లో.

* * *

బాబ్డు జుట్టు పద్మముఖి వచ్చి పురుషులకేసి తీక్ష్ణంగా చూచి యీవిధంగా చెప్పింది :

"పురుషులు సరిగా ప్రవర్తించకుంటే పోలీసులకు ఫోన్ చేయవలసి ఉంటుంది కాబట్టి జాగ్రత్తగా మెలగమని హెచ్చరిస్తున్నాను. వచ్చినవేషా లల్లా ప్రస్తుతం మీరు పరిశీలనగా చూచి ఆనందించవలెను. వేషము లైనపిమ్మట వేషధారిణు లందరూ మళ్లీ హాలులోకి వస్తారు. అప్పుడు మీ మీ భార్యారత్నములను గుర్తించి ముద్దు పెట్టుకోవచ్చు.— ఇక— కులధర్మపత్ని వేషం - " అని ప్రకటించి వెళ్లిపోయింది.

ఒక బొద్దుస్త్రీ ప్రవేశించింది. పచ్చచీర అడ్డకట్టు కట్టుకొంది. అందెలు, కడియాలు, అడ్డబాస, నత్తు, రాగిడీ, చంద్రవంకావగైరా ప్రాచీనాభరణాలు ధరించింది. కొప్పు పెట్టుకొంది. పసుపు పూసుకొని, కుంకుంబొట్టు పెట్టుకుంది. కాళ్లకి పారాణి పూసుకొంది. కంటికి దట్టంగా కాటుక పెట్టుకొంది. ఒక చేత్తో చీపురూ ఒక చేత్తో గరిటా పట్టుకొంది. వచ్చి కొంచెంసేపు నిలబడి పురుషులను పరకాయించి చూచి శ్లోకం ఎత్తుకొని శ్రావ్యంగా చదవ మొదలుపెట్టింది. "కార్యేషు దాసీ, కరణేషు మంత్రీ" అనే శ్లోకభాగం అభినయిస్తోంది. కార్యేషు దాసీ అన్నప్పుడు గరిట ఎత్తి చూపింది. కరణేషు మంత్రీ అన్నప్పుడు చీపురుఎత్తి చూపింది. రూపేషు లక్ష్మీ అన్నప్పుడు తనకేసి చూపుకొంది. మిగిలిన అభినయం నాకు బోధపడలేదు. చివరకు "షట్కర్మ యుక్తా కులధర్మపత్నీ" అని ముగించి వెళ్లిపోయింది. ఈవిడ వటీరావు కాదని నిశ్చయించుకొన్నాను. వటీరావు బొద్దుగా ఉండదు.

* * *

బాబ్డుజుట్టు వచ్చి - ౧౮-వ శతాబ్దం పతివ్రత — అని ప్రకటించి వెళ్లిపోయింది.

ఒక ముసలివాడు దగ్గుకుంటూ వస్తున్నాడు, గావంచా కట్టుకొన్నాడు, కుడితిసీ తొడుక్కున్నాడు, బుట్టతల పాగా పెట్టుకొన్నాడు. చేతిలో కర్ర పట్టుకొన్నాడు. రెండవచేతిలో తాడు వుంది — ఆ తాడువెనకే ఒక జవ్వని వచ్చింది. ఆ తాడుకొస ఆ విడ ముక్కు నత్తుకు ముడివేసి ఉంది. కులధర్మపత్ని వేషంవంటి వేషమే ఆ పతివ్రతదన్నీ - కాని చీపురూ గరిటా లేవు. రెండు చేతులూ జోడించి భర్తకేసే చూస్తూ అతడు తాడు పట్టుకు తీసుకువెళ్లినచోటికి వెడుతోంది. ఎలుగుబంటిని తిప్పినట్లు ముసలివాడావిడను హాలల్లా తిప్పాడు. అప్పు డప్పుడు కర్రతో బెదిరించి పొడిచేవాడు. ఆవిడ ఏమి చేసినా కిక్కురు మన లేదు. భక్తిముద్రతోనే ఉన్నది. వాళ్లు వెళ్లిపోయారు.

వటీరావు ముసలివాడా అని ఆలోచించాను. ఆ ఆలోచనే అసహ్యాకరంగా ఉంది. ఇక ఆ పడుచుమనిషి ఎర్రగా ఉంది. వటీరావు చామనచాయ. కాబట్టి ఆవిడ వటీరావు కాదు.

*   *   *

వెంటనే బాబ్జుట్టు కేక వినిపించింది.-

౨౦-వ శతాబ్దం — నేటిస్త్రీ — అని. పచ్చని పట్టుచీర — ఒంటికి అంటుకుపోయే రకం చీర కట్టుకొంది. చేతులూ, మెడా లేని రవిక తొడిగింది. గిరజాల జుట్టు; మెళ్లో ఒకే సన్నని గొలుసు; ఒక చేతికి ఎనామెల్ గాజు; రెండో చేతికి రిస్టువాచీ, మొహానికి పౌడరు వగయిరాలు, కాళ్లకు ఎత్తుమడమల జోడు కళ్లకు సులోచనాలు.

సిగరెట్టు కాలుస్తూ ప్రవేశించింది. బంగారుశలాకలాగ ఉంది. వెనకనే ఆమె, భర్త ప్రవేశించాడు. అతని మీసానికి కట్టిన తాడు ఆవిడ చేత్తో పట్టుకుని అతణ్ణి హాలంతా నడిపిస్తోంది. పరాయి తొడుక్కున్నాడు, లాల్చీ వేసుకొన్నాడు. కండువామడత బుజంమీద వేసుకొన్నాడు. కారాకిల్లీ నములుతూ చుట్ట కాలుస్తున్నాడు — ఆ భర్త.

ఆ నవీనస్త్రీ వటీరావేమో నని అనుమానించాను — అంతే ఎత్తు, అదేరంగు దేహం, అంతేలావు, కాని వటీరావుకు మడమలదాకా జుట్టు ఉంది. ఈమెకు గిరజాల జుట్టు — అంతే కాకుండా కొంచెం మెల్ల కూడా ఉన్నట్లుంది ఈ విడకు — వటీరావు కాదేమో? అయినా కంఠస్వరం వింటే తెల్చుకోవచ్చునేమో? భర్తవేషం వేసిన యిల్లాలుమాత్రం వటీరావు కాదని నిశ్చయించాను. ఆమీసాలమొహం చూస్తే అసహ్యాంగా ఉంది. ఆడవాళ్లు మగవేషాలు వేస్తే ఎంతకోతిగా తయారవుతారో అనిపించింది.

నవీనస్త్రీ ఒకరాయి భర్తకిచ్చి "ఇది పుట్టింటారికుండ పుట్టింటారికుండ" అంది. భర్త రాయి చేత్తో పట్టుకొని కిందకు విసిరి వేశాడు.

మళ్లీ రాయి చేతికిచ్చి "ఇది అత్తారికుండ అత్తారికుండ" అంది. మళ్లీ రాయి కింద పారేశాడు. మళ్లీ "ఇది పెళ్లాంకుండ పెళ్లాం కుండ" అంది.

భర్త ఆరాయి పుచ్చుకొని నెత్తిమీద పెట్టుకొన్నాడు. తాడు పట్టుకు నవీనస్త్రీ భర్తను తెరలోకి తీసుకుపోయింది.

నవీనస్త్రీకంఠస్వరం వటీరావుది కాదు. కాబట్టి ఆవిడ వటీరావు కాదని నిశ్చయించాను.

*   *   *

"దండోరా" అనే బాబ్జుట్టుపలుకు వినిపించింది.

డప్పుపట్టుకొని వాయిస్తూ ఒకపొట్టి మనిషి ప్రవేశించాడు. లాగుతొడుక్కున్నాడు. జుబ్బా వేసుకొన్నాడు. తలపాగా పెట్టుకొన్నాడు. మొహానికి మసిబొగ్గు పూసుకొన్నాడు.

"ఇందువల్ల సకలజనులకూ తెలియజెయ్యడం ఏమంటే — స్వర్గంలో యిప్పుడు రూల్సు మారినట్లు రూఢియైన వార్తలు వచ్చినవి. పూర్వకాలంలో, మరణించిన భర్తతో సహగమనముచేసే స్త్రీకి స్వర్గం

లభించేదిట. నేటికాలంలో కొత్తరూల్సు ప్రకారం మరణించిన భార్యతో భర్త సహ గమనంచేస్తే అతనికి స్వర్గం వస్తుంది కాబట్టి ఈ అవకాశం గమనించి పురుషులు స్వర్గ ప్రవేశానికి ప్రయత్నాలు చేయవలసి ఉంటుం దండోహోయి...మరిన్ని పూర్వకాలంలో, యజ్ఞము చేసిన పురుషులకున్నా యుద్ధ ములో మరణించిన పురుషులకున్నా స్వర్గ ప్రవేశమే కాకుండా రంభాసంపర్కంకూడా ఉండేదట. నేటికాలంలో కొత్తరూల్సు ప్రకారం పురుషులుగాని స్త్రీలుగాని యజ్ఞయాగాదులు చేయనక్కరలేదు కాని యుద్ధములో మరణించిన పురుషులకు రంభా సంపర్కము న్నా స్త్రీలకు నలకూబర సంపర్కమున్నా కలుగుతుం దనేవిషయం తెలుసుకొం డోహోయి......

చాటింపు అయినతరువాత డప్పు కొట్టుకొంటూ ఆమనిషి నిష్క్రమించాడు. దండోరామనిషి వటీరావు కాదు. వటీరావు పొడుగు. కంఠస్వరము వేరు.

* * *

మళ్లీ బాబ్డుజుట్టు కన్య ప్రకటనకు బదులు గంట వినిపించింది. పదినిమిషాల విశ్రాంతి పురుషుల కిచ్చినట్లు తెలిసింది. అవివాహితలు వచ్చి మమ్మి సత్కరిస్తున్నారు. పన్నీరుస్ప్రేలు హాలంతా మేఘాలు కట్టాయి. అత్తరులు వర్షాలు కురిశేయి. సోడాలు తాగాము. మళ్లీ కొత్తగా కలిపిన టీలు సేవించాము. లోపలినుంచి గ్రామఫోనుపాటలు వినిపిస్తున్నాయి. మిస్ హాల్ ‘ మీ భార్యా రత్నాన్ని పోల్చుకొన్నా రా’ అని అడిగింది.

“ సారీ, నో ” అన్నాను. మళ్లీ గంట కొట్టారు. విశ్రాంతికాలం పూర్తి అయింది.

“ యూభై సంవత్సరములనాటి వింత మనిషి ” అని బాబ్డుజుట్టు చెప్పి నవ్వుతూ వెళ్లిపోయింది.

“ నేను అత్తపిశాచాన్ని ; కోడళ్లని కొరుక్కుతింటాను ; వాళ్లరక్తం పీలుస్తాను ; వాళ్ల కాపురాలకి చిచ్చుపెడతా ” అంటూ అరుస్తూ గంతులేస్తూ ప్రవేశించింది ఒక స్త్రీ. చింపిరిజుట్టు, ముడతలమొహం, చేతుల్నిండా గాజులు, మెడనిండా నగలు. చేతులో కాల్చిన గరిట పట్టుకు జళిపిస్తోంది. కొంతసేపు ప్రళయతాండవం చేసి అర్చి ఆవిడ నిష్క్రమించింది.

ఈవ్యక్తిని ముద్దుపెట్టుకొనే దురదృష్టం ఎవరికి పడుతుందోగదా అనుకొంటూ ఆవిడ వటీరావు ఎంతమాత్రమూ అయివుండ దని నిశ్చయించాను.

* * *

బాబ్డుజుట్టు వచ్చి “ఎరుకలసాని సోదె” అని చెప్పి వెళ్లింది.

గంప నెత్తిమీద పెట్టుకొని, ముతక చీర కట్టి, పూసలపేర్లు మెళ్లో వేసుకొని బుజానికి పిల్లవాణ్ణి (జపాను పిల్లవాడి బొమ్మ) కట్టుకొని ప్రవేశించింది ఎరుకలసాని—.

“ఎరకడుగమ్మ ఎరకడుగమ్మ ఎరకడుగమ్మ తల్లీ ! ఎరక చెప్పతా ఎరకచెప్పతానే తల్లీ — చేటలో చేటెడుబియ్యం పోసి తేవే తల్లీ — బియ్యంమీాడ చెయ్యి పెట్టవే — ఎరక చెప్పతానే తల్లీ” అంటోంది. తెరలోంచి మిస్ హాల్ ఒకట్రేలో పాతకాగితాలు - చేటకు ప్రత్యామ్నాయం తెచ్చి దానిమీాద చెయ్యిపెట్టి తనకు ఎరుక చెప్పమంది.

"ఎరక చెప్పతానే తల్లీ — ఎరక చెప్పతా — ను వ్వడిగే ప్రశ్న — నీ మనసులో మణిగిపోయిన ప్రశ్న – నీకడుపులో ఊహ ఏమిటో చెప్పమంటావా తల్లీ — వినవే అమ్మా – నీవు పెళ్లిమీద మనసెట్టుకున్నావే తల్లీ — నీకు మంగళసూత్రంమీద మనసు లేదే తల్లీ! మగవాడిమీద మన సుందే అమ్మా — నీకు పసుపూ కుంకుంమీద మనసు లేదే తల్లీ! పౌడరుమీద మన సుందే అమ్మా — నీకు ఇంట్లో వంటింటిగొడవ లేదే తల్లీ! బయట ఉద్యోగాల గొడవ ఉందే అమ్మా — నీకు పెళ్లవుతాది పెళ్లవుతాది - నీకు బిడ్డలమీద మనసులేదు – నీకు కాను పులమీద మనసులేదే తల్లీ – కాంట్రాసెప్టి వులమీద మనసుందే తల్లీ! పెనిమిటి ఎర్రగా ఉంటాడా అంటావుగాదటే అమ్మా.

"పెనిమిటి ఎర్రగానే ఉంటాడే తల్లీ, లాగులు తొడుగుతాడే అమ్మా. - కలకటేరు ఉద్యోగం చేస్తాడా అంటావు గాదటే తల్లీ– చెప్పతా, పాతకోక యియ్యవే అమ్మా" అంటూ వెళ్లిపోయింది.

ఎరకలసాని వటీరావు కాదు. వటీరావు లేతమనిషి; ఈమె ముదరది. కంఠస్వరం కూడా భేదించింది అనుకొంటూండగా నాగస్వరం వినిపించింది.

*　　*　　*

బాబ్జుజుట్టుపంకజలోచన వచ్చి కాగితం చూంచి — ఇక వ్యంగ్యవేషము - అని ప్రకటించి వెళ్లిపోయింది.

నెత్తిమీద పాములబుట్ట పెట్టుకొని పాములవాడు ప్రవేశించాడు. తలమీద శివిగా తలపాగా పెట్టేడు. దానిమీద పక్షి వెండ్రుకలు ఎర్రటివి గుచ్చాడు. పర్టుతొడిగాడు. పంచ కట్టి వెనక్కి బిగించాడు. మెళ్లో పూసలదండా చేతిలో నాగస్వరమున్నూ ఉన్నవి.

వచ్చి బుట్ట కింద పెట్టి బుట్టమూత తీశాడు. అందులో జపాను సెల్లిలాయిడ్ బొమ్మ ఉంది. ఆ బొమ్మ మగబొమ్మ. దాని నెత్తిమీద కాగితపుపాము పడగకట్టి ఉన్నది.

వెంటనే బాబ్జుజుట్టు రెండు అట్టలు చేత్తో పట్టుకు వచ్చింది. ఒక అట్ట చూపింది. దానిమీద "స్త్రీ" అని వ్రాసి ఉంది. ఆ అట్ట పాములవాడి మెడకు తగిలించింది. రెండవ అట్ట చూపింది. దానిమీద "మగవాడు" అని వ్రాసి ఉంది. ఆ అట్ట జపాను బొమ్మ పడగమీద తగిలించి మాకేసి తిరిగి నవ్వి వెళ్లిపోయింది.

అప్పుడర్థమయింది వ్యంగ్యవేష మంటే ఏమిటో మాకు. మగవాడైన పామును, ఆడదియైన పాములవాడు నాగస్వరం ఊది ఆడిస్తున్నాడు. తెల్లఈశ్వరవేరు ముక్క దానిపడగకు తగిలిస్తున్నాడు. బొమ్మ యిటూ అటూ ఆడుతోంది. కొంతసేపు నాగస్వరం ఊది, పడగ దీసి దానిలో ఉన్న రెండు కోరలను ఊడలాగి పారవేసి, నాగస్వరంతో ఆ బొమ్మను నాలుగు బాది, బుట్టపట్టుకు లేచి పోయాడు పాములవాడు.

పాములవాడు వటీరావు కాదు. భర్త మీద ఆపిడ కంత కోపం లేదని నా అభిప్రాయం.

*　　*　　*

బాబ్జుజుట్టు వచ్చి "తీర్పులు" అని అనౌన్సు చేసి వెళ్లిపోయింది.

కోర్టుసీను ప్రారంభ మైంది. మేస్త్రీటు వచ్చి కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. తరవాత ఒక స్త్రీ వచ్చి ఒకపక్క నిలబడింది. ఒకకనిష్టీబు ఒకపురుషుని చేతులకు సంకెళ్లువేసి తీసుకు వచ్చి నిలబెట్టాడు మేస్త్రీటు కెదురుగా.

"ఇతడు చేసిననేర మేమిటి" అన్నాడు మేస్త్రీటు.

"దేవరా! యితడు అనవసరంగా భార్య నయిన నన్ను తిట్టడం కొట్టడమున్నూ చేస్తున్నాడు. ఏవిధంగా శిక్షిస్తారో — ఇతడి బాధ పడలేకుండా ఉన్నాను" అని ఆ స్త్రీ ఏడ్చింది.

"ఇందుకు నీ వేమి చెప్పుకొంటావు" అన్నాడు మేస్త్రీటు.

"దేవరా! నేను ముందుగా నాభార్యను కొట్టలేదు. ఆవిడ నన్ను కొడుతూంటే నేను ఆత్మరక్షణకోసం మళ్లీ కొట్టినమాట వాస్తవం - నన్ను కొట్టకుండా చేస్తే నా అంతమంచివాడు లేడు."

"సరే కొట్టినట్టు వప్పుకొన్నావు కాబట్టి నీకు శిక్షవేస్తున్నాను. ముక్కోణానికి ట్టి యితడికి ముప్ఫైదెబ్బలు కొట్టండి" అన్నాడు మేస్త్రీటు.

ఆస్త్రీ, కనిష్టీబూ, పురుషుడూ వెళ్లిపోయారు. అక్కడే ముక్కోణం కట్టి కొడతారేమో అనుకొన్నాను కాని అంతపని జరగలేదు.

ఒకస్త్రీ ఒకపురుషుడూ ప్రవేశించారు.

"ఇత డేమిచేశాడు" అన్నాడు మేస్త్రీటు.

"దేవరా, ఎంతడబ్బు గడిస్తున్నా అంతా తానే ఖర్చుపెట్టుకొంటున్నాడుగాని నా ఖర్చులకోసం ఒకదమ్మిడీఅయినా నాకివ్వడం లేదు. ఈదాస్యంనుంచి నాకు విముక్తి యియ్యాలి" అని ఆస్త్రీ మొరపెట్టుకొంది.

"ఏమంటావు" అన్నాడు పురుషునికేసి తిరిగి మేస్త్రీటు.

"దేవరా, నాకు వచ్చిన డబ్బంతా సమిష్టికుటుంబానికే ఖర్చు పెడుతున్నాను గాని నే నేమీ మిగుల్చుకోవడం లేదు. నా భార్యకుగానీ డబ్బిస్తే అనవసర కర్చులు చేస్తుందనే భయంతో యివ్వడంలేదు——."

"ఏమి టా అనవసరపు ఖర్చులు?"

"దేవరా, బట్టలూ, నగలూ, పౌడర్లూ నాడబ్బుతో కొనివేస్తే సంసారం జరిగేవిధం ఎలాగ?"

"అట్టివి అనవసరఖర్చు లన్నందుకు ముందుగా ఇరవైరూపాయిలు జుల్మానా చెల్లించు. మరిన్నీ యికముందునుంచీ నీవు సంపాదించినధన మంతా నీభార్యకే నీవు యియ్యవలసిఉంటుంది. అట్లా చెయ్యనినాడు నీకు ౬ మాసాల కఠినవరకం వేయవలసి ఉంటుంది. ఒప్పుకొంటావా?"

"చిత్తం."

భార్యాభర్తలు వెళ్లిపోయారు. మూడోకేసుకు ఒక స్త్రీ ఒక పురుషుడూ ఒక డజను మంది పిల్లలూ ప్రవేశించారు.

"ఇత డేమినేరం చేశాడు?" అన్నాడు మేస్త్రీటు.

"దేవరా, చూడండి" అని ఆ స్త్రీ అక్కడనున్న పిల్లలందరినీ చూపింది.

"వాళ్లంతా మీ పిల్లలేనా?"

"చిత్తం" అని భార్యా భర్తలు వప్పుకొన్నారు.

"ఇంతమంది పిల్లలను నీ భార్యచేత కని పించిన నేరానికి నీ వేమి సంజాయిషీ చెప్పు కొంటావు?"

"అందుకు బాధ్యత నా ఒక్కడిదేనా, దేవరా!" అన్నాడు భర్త.

మేస్త్రీటుకు కోపం వచ్చింది.

"నీవు చేసిన నేరం ఒప్పుకోకుండా అడ్డుప్రశ్నలు కూడా వేస్తున్నావా? నీకు తగినశిక్ష పడాలి —. సంతాన నిరోధానికి సంబంధించిన ప్రతి యింగ్లీషుపుస్తకమూ నీవు చదివి నీభార్యకు పాఠం చెప్పాలి. ఆ సాధ నలు నీవు అన్నీ తెప్పించి యింట్లో పెట్టుకో వాలి. నీభార్యకొరకై ప్రత్యేకముగా ఈ పుస్తకా లుండే భాండాగార మొకటి నీవు తయారు చెయ్యాలి. అంతే కాకుండా నీ పిల్లలకు యిప్పటినుంచీ సెక్సు ఎడ్యుకేషన్ యివ్వాలి. ఇట్లా చేస్తానని ఒక ఇన్‌డెమ్నిటీ బాండు వ్రాసి యియ్యి. వెళ్లు" అని తీర్పు చెప్పాడు మేస్త్రీటు.

కోర్టుసీను ముగిసింది. ఇందులో వచ్చిన వా ళ్లెవళ్లూ పటీరావు కాదని నాదృష్టికి తోచింది.

* * *

"బాలెడ్ గరల్" అని బొబ్బుజుట్టుకో మలి పలికింది

ఒకసరోజముఖి డాన్సు డ్రెస్సుతో వచ్చింది. కొంతసేపు డాన్సు చేసింది. తర వాత ఈపదం పాడింది:

రామా రామా రామా రఘురామా
రామా రఘురామా
రాజ్యంకోసం ఆలిని విడిచావా
రామా రఘురామా
ఆలిని అడవులపాలు చేసినావా
రామా రఘురామా
ఆలి విషమ్మై రాజ్య మమృత మాయెనా
రామా రఘురామా
విన్నావా యీనాటి వింతకథనూ
రామా రఘురామా
ఆలికోసమే రాజ్యం విడిచాడు
రామా రఘురామా
మారుమనువుపద్మాక్షిని పట్టాడు
రామా రఘురామా
ఆలికోసమే విడిచా డధికారం
రామా రఘురామా
ఆలి బెల్లమూ రాజ్యమె విషమయ్యె
రామా రఘురామా
వెలిదీవుల్లో వెలిశా డారాజు
రామా రఘురామా
విన్నావా యీనాటి వింతకథనూ
రామా రఘురామా

అని పాడుతూ వెళ్లిపోయింది.

* * *

తరవాత క్రమంగా కోయదాని వేషం, పడవవాళ్ల వేషం, ముసుగు విభూతి ఆవుపేడ వగైరాలతో వితంతువు వేషం వచ్చాయి. చిట్టచివరి వేషం "ఆదర్శప్రాయంగా డ్రస్సు వేసుకొన్న స్త్రీ" వచ్చింది.

ఆ స్త్రీ వచ్చిరావడంతోనే నేను కళ్లు మూసుకోవలసివచ్చింది. ఎందు కంటారా? ఏమి చెప్పను. ఆదర్శప్రాయంగా డ్రస్సు వే సుకోవడమంటే దిగంబరత్వ మని నే ననుకో లేదు. ఈస్త్రీ నిజానికి, పూర్తిగా దిగంబరి కాదు. కాకున్నా దిగంబరి మాదిరిగానే ఉంది. ఏమిడ్రస్సు వేసుకొందో, వేసుకోనే

లేదో — ఆదేహానికీ ఆ డ్రెస్సురంగుకీ అవినాభావం సిద్ధించిందో ఏమో తెలియదు.

కళ్లు మూసుకొన్నాను. మూసుకొని కనురెప్ప సందులలోంచిమాత్రం ముఖం కేసి చూస్తున్నాను — ఒకవేళ ఆవిడ వటీరావేమోనని. కాదని ముఖచిహ్నాలనుబట్టి నిశ్చయించాను.

* * *

చివరవేషం పూర్తి అయింది. ఇక పది నిమిషాలలో వేషధారిణులు అందరూ హాలులోకి వస్తారు. భర్త లందరూ జాగరూకులై ఉండవలసిం దని బాబ్డుజుట్టు చెప్పి వెళ్లి పోయింది.

౬

ఈ ముద్దు పెట్టుకోవడంసందర్భంలో ఏమి దొమ్మి జరుగుతుందో అని భయపడుతున్నాను. నాబోటిసందేహించే భర్త లొకరిద్దరున్నా మిగిలినవాళ్లంతా ముద్దుకు తహతహలాడుతూన్నట్లు తోస్తోంది. నామట్టుకు నేను ఏమి చెయ్యవలసి ఉంటుందా అని ఆలోచిస్తున్నాను. వేషధారిణులు వచ్చీరావడంతోనే వటీరావును నేను గుర్తుపట్టి ముద్దుపెట్టుకుంటే పేచీ ఉండదేమోనని తోచింది- అయితే నేననుకొన్న మనిషినే యితర భర్తలు కూడా ముద్దుపెట్టుకోవస్తే దొమ్మి జరిగి తీరుతుం దనుకొన్నాను.

అంతేకాకుండా దొమ్మి జరుగుతుం దనడానికి యింకోకారణంకూడా ఉంది. ఏమిటంటే — మమ్మల్నందరినీ పోలీసుభయం చెప్పి కూచోబెట్టి ఆడవాళ్లందరూ యిష్టం వచ్చినట్లు మాజాతినంతనూ దూషించారు. రాగద్వేషా లొక్కమాదిరిగా చూచుకొనే నాబోటివాళ్లు అక్కడ ఎవరూ లేరు కాబట్టి కసితీర్చుకొనే ఉద్దేశంతో భర్తలందరూ ఉండవచ్చు. ముద్దు పెట్టుకొనే సావకాశం చిక్కినప్పుడు కసితీర్చుకోకుండా ఉంటారా? ఉంటే మానవస్వభావానికి వ్యతిరేకంగా ఉంటుంది.

అయితే అన్ని వేషాలూ నిదానంగా చూచానుగదా ఎవరూ వటీరావులాగ లేరే! ఎవరిని ముద్దుపెట్టుకోవడం? ఆనవీనస్త్రీకి వటీరావుపోలిక లున్నా కంటిమెల్ల, కంఠస్వరభేదమూ గిరజాలజుట్టు ఉన్నవిగదా. ఆవిడ వటీరా వెలాగ అవుతుంది. కాకపోతే మరి వటీరావు ఎవరు ?

ఎంతకూ ఊహ తెగడంలేదు. ఏమి చేసేదీ తోచడం లేదు.

చివరకు నిర్ణయానికి వచ్చాను. అందరుభర్తలూ తమభార్యలను ముద్దుగొన్నపిమ్మట మిగిలిన మనిషి వటీరావు అయివుంటుంది కాబట్టి ఆమనిషిని నేను ముద్దుపెట్టుకోవచ్చు ననుకొన్నాను. అందుకొరకై చివరదాకా కనిపెట్టుకు ఉండడం మంచి దని నిశ్చయించాను.

అయితే భర్త లందరూ తమభార్యలనే ముద్దుపెట్టుకోగలుగుతా రని ఎలాగ చెప్పగలము? వారుమాత్రం భార్యలను సరిగా పోల్చుకోగలరా ? అంతేకాకుండా ఒకభర్త ఒక్కస్త్రీనే ముద్దుపెట్టుకొంటా డనేమాట ఎక్కడుంది? తెగించినవాళ్లు చేతికి చిక్కిన మనిషినల్లా ముద్దుపెట్టుకొంటే అప్పుడు చేసేదేమిటి ?

ఇంకోవిషయంకూడా ఉంది. ఈరోజున ఒకప్రైజుకూడా ఉండవచ్చునని వటీరావు సూచించింది. ఆబహుమానం సరిగా ముద్దు పెట్టుకోగలిగినవారికా, పెట్టుకోలేని

వారికా ఎవరికి? సరిగా ముద్దుపెట్టుకోగలిగితే వేషములో నున్నభార్యను పోల్చుకోగలిగాడని భర్తకు బహుమాన మియ్యవచ్చు. సరిగాముద్దుపెట్టుకోలేకపోతే వేషము దుర్భేద్యముగా వేసుకొన్నందుకు, - భర్తసమేతం గుర్తించలేనంతగూఢంగా వేసుకొన్నందుకు భార్యకు బహుమాన మియ్యవచ్చు. ఇదీ నిష్కర్షగా తేలలేదు.

ఇంతకీ వటీరావుమనస్సు ఏవిధంగా నడుస్తోందో? నేను సరిగాపోల్చవలెననే కోరుకొంటోందో, పోల్చుకోకుండాఉంటే బాగుంటుందని అనుకొంటోందో తెలియడం కష్టంగా ఉంది.

ఈవిధంగా ఆలోచిస్తూండగా బాబ్డుపద్మాక్షి బెత్తం చేత్తో పట్టుకు ప్రవేశించింది. ఆవిడవెనకే వేషధారిణు లందరూ ప్రవేశించారు. పదముగ్గురు స్త్రీలూ పన్నెండుగురు పురుషులూ వేషాలతోనే ప్రవేశించారు. స్త్రీవేషధారిణులను వేరుగాను పురుషవేషధారిణులను వేరుగాను నిలబెట్టింది బాబ్డుజుట్టు.

గ్రామఫోను పాట పాడుతోంది— “ఎంకీవంటిపిల్ల లేదోయి, లేదోయి, ఎంకీ నావం కింక రాదోయి రాదోయి” అని.

బాబ్డుజుట్టు బెత్తం ఎత్తి మాకేసి చూచి యిట్లా చెప్పింది- “భర్త లందరూ దయచేసి మీమీ భార్యలను ముద్దు పెట్టుకోవలెను. తొందరపడి తప్పముద్దుపెట్టుకోవడం కూడదు కాబట్టి భర్త లందరూ నిదానంగా అందరిసీ చూచి, వారిలో మీమీభార్యలను పోల్చుకొని ముద్దుపెట్టుకోవలెను. అల్లరి ఎంత మాత్రము కూడదు. నా మాటలు లక్ష్యపెట్టక అల్లరికే మీరు దిగితే తగినచర్య తీసుకోడానికి మే మందరమూ సిద్ధముగానే ఉన్నాము. చెప్పవలసినమాట చెప్పక తప్పింది కాదు గనక చెప్పాను. మీ రేమీ అనుకోవద్దు. మీపట్ల ఎంత సద్భావము చూపుతూ మేము మిమ్ము ఆహ్వానించామో అంత సద్భావమూ మీరు మాపట్ల జూపుతూ ఈ ఉత్సవము నిర్విఘ్నంగా జరిగిందనిపించడానికి తోడ్పడతా రని ఆసిస్తున్నాను. థాంక్సు” అని ముగించింది.

దొమ్మి జరుగుతుం దనేభయం పోయింది నాకు. మిగిలిన భర్తలకూ ఉత్సాహభంగం అయినట్లు తోస్తోంది. అక్కడ స్త్రీలతో దొమ్మియుద్ధం చేయడానికీ పోలీసులను పిలిపించుకోవడానికీ ఎవరు ఒప్పుకుంటారు గనక.

మే మందరమూ నెమ్మదిగా లేచాము. నేను లేచినచోటే నిలబడి ఉన్నాను వేషధారిణులను మళ్లీ పరిశీలిస్తూ! ఒక భర్త ఎరుకసానిని ముద్దుపెట్టుకొన్నాడు. అందరూ చప్పట్లు కొట్టారు.

“రైట్” అంది బాబ్డుజుట్టు. ఒకడు మేస్రీటును ముద్దుపెట్టుకోబోయి కనిష్టీబుని ముద్దు పెట్టుకొన్నాడు.

“రాంగ్ — గో బాక్ ప్లీజ్” అంది బాబ్డుజుట్టు.

చల్ మోహనరంగపాట పాడినస్త్రీని ఒకడు తొందరగా ముద్దుపెట్టుకొని బాబ్డుజుట్టుచేత చివాట్లు తిన్నాడు.

ఒకడు నవీనస్త్రీని ముద్దుపెట్టుకొన్నాడు. నాకు ఒకవిధంగా కోపం వచ్చింది.

బాబ్డుజుత్తు “రైట్” అంది. నేను వటీరా వనుకొన్న స్త్రీ వటీరావు కాదు. ఏమి. చేశేదింక. ఒకడు “అత్తను”ను ముద్దుపెట్టు

కొని రైట్' అనిపించుకొన్నాడు. అందరూ చప్పట్లు కొట్టారు.

ఒకడు నవీనస్త్రీభర్తదగ్గిరికి వెళ్లి గట్టిగా ముద్దుపెట్టుకొన్నాడు కాబోలు మీసా లూడాయి. అందరూ నవ్వారు. "రైట్" అంది బాబ్డుజుట్టు.

పతివ్రత భర్తనూ, దండోరా కనకాంగినీ, పడవవాళ్లనూ, వితంతువునూ రైటుగా భర్తలు ముద్దుపెట్టుకొన్నారు. పతివ్రతను, బాలెడ్ గరల్‌ను, ఆదర్శప్రాయమైన బట్టలు కట్టినావిడను రాంగుగాముద్దుపెట్టుకొన్నారు. అందరుభర్తలూ అందరినీ సరిగానో తప్పుగానో ముద్దుపెట్టుకోవడం అయింది. ఒకరిద్దరు తప్పుముద్దుగొన్నవాళ్లు మళ్లీ యింకోరిని ముద్దు పెట్టుకొని చివాట్లు తిన్నారు. ముద్దు పెట్టుకుందా మన్నా నాకు ఆడది లేదు. అయినా వటీరావు ఎవరో తెలియకుండా ముద్దుపెట్టుకోవడం ఎలాగ?

భర్తలలో నే నొక్కడనే మిగిలాను ముద్దుపెట్టుకోనివాణ్ణి. భార్యలలో ముద్దు పెట్టించుకోనివాళ్లు ఎవరూ లేరు!

గ్రామఫోను పాడుతూనే ఉంది "ఎంకీ వంటిపిల్ల లేదోయి లేదోయి" అని. ఆమాట నిజమే. నా వటీమాత్రం ఎక్కడున్నదీ తెలియడంలేదు.

బాబ్డుజుట్టు నాకేసి తిరిగి జాలిగా "వెల్ మిస్టరు రావ్" అంది.

నేను తటపటాయిస్తున్నాను. "మళ్లీ పరిశీలనగా చూచి మీభార్యను కనుక్కోలేరా?" అంది. "చూస్తాను" అని మళ్లీ పరిశీలన మొదలుపెట్టాను.

వటీరావుపోలిక ఉన్నవాళ్లు ఎవళ్లూ కనిపించలేదు. ఎత్తులావులు సరిపోయినా ముఖలక్షణాలు సరిపోవడంలేదు.

"వెల్" అంది బాబ్డుజుట్టు.

"సారీ, నేను కనుక్కోలేను" అన్నాను.

"స్టె పవుట్, వటీ" అని బాబ్డుజుట్టు అనడంతోనే ఆదర్శప్రాయమైన డ్రెస్సు వేసుకొన్నయిల్లాలు ముందుకు వచ్చింది. నేను ముఖం తిప్పుకొన్నాను.

"ఈమారు మీ వటీరావును ముద్దు పెట్టుకోండి" అంది బాబ్డుజుట్టు. ఆశ్చర్యం ఆదర్శప్రాయురాలిని చూచాను. ఆవిడ వటీరావులా లేదు.

"ఆవిడ వటీరావు కాదు. నేను ముద్దు పెట్టుకోను" అన్నాను.

"వెల్ వటీ" అంది బాబ్డు. వటీ వచ్చి అమాంతంగా నన్నే ముద్దుపెట్టుకొంది. ముద్దుపెట్టుకొనే వైఖరిమాత్రం వటీరావుదే అని గ్రహించాను. మరి ఆముఖలక్షణాలు మారడానికి కారణం ఏమిటో?

హాలు హాలంతా గోల అవుతోంది. చప్పట్లు, నవ్వులు, కేకలు, గ్రామఫోనుపాట.

ఆవిడకేసి నిదానించి చూస్తున్నాను. ఆవిడనోటిలోనుంచి రెండు పాడ్‌లు తీసింది. బూరటిల్లిన బుగ్గలు సర్దుకొన్నాయి. ముక్కును చేతితోపట్టుకు ఊడలాగింది. ఆ పెట్టుముక్కు చేతిలోకి వచ్చింది. వటీరావు నవ్వుముఖమూ, బనియను తొడుక్కున్న దిగంబరదేహమూ గోచరించాయి.

"భర్త లందరూ దయచేసి కూర్చోండి" అంది బాబ్డుజుట్టు. అందరూ కూర్చున్నారు.

అయ్యో కొయ్యోడపాట పాడుతోంది గ్రామఫోను.

అరగంటలో భార్యలందరూ మామూలు వేషాలతో ప్రత్యక్షమై మా పక్క కూర్చున్నారు.

బాబ్జుజుట్టు వచ్చి చెప్పింది—"ఈ కార్యము నిర్విఘ్నముగా జరిపినందుకు భర్తలను మేము ప్రశంసిస్తున్నాము. భర్తలను తీసుకొని రావడములోనూ, వేషములు వేయడంలోనూ భార్యలు చూపిన చాకచక్యమునకు వారికి క్లబ్బు వందనము లర్పిస్తోంది.

ఈనాటి ప్రథమబహుమానము రావుగారిది. మర్యాదగా గుర్తుపట్టలేనని వప్పుకొన్నందుకుఆయనకు బహుమానమివ్వడమైనది. భర్తను భ్రమలో పెట్టిన మిసెస్ వటీరావుకుకూడా బహుమానమున్నది. భర్తలు సరిగా ముద్దుపెట్టుకొన్నందుకు వారికిని, సరిగా పోల్చుకోలేకపోయిన భర్తల భార్యలకునూ కాంసొలేషన్ బహుమతులు."

మా కందరికీ బహుమతులు బాబ్జుకన్యకే పంచిపెట్టింది. నాకు సులోచనాలూ, మంచి కెమిారా బహుమానంకింద వచ్చినవి. వటీరావుకు సెక్సుబుక్కుల దొంతరా, నిలువుటద్దమూ బహుమానాలు.

బాబ్జు కన్యక—"జాతీయగీతం" అంది. అందరమూ లేచాము.ఆడవాళ్లందరూఅవ్యక్త మధుర కంఠాలతో పాడారు—
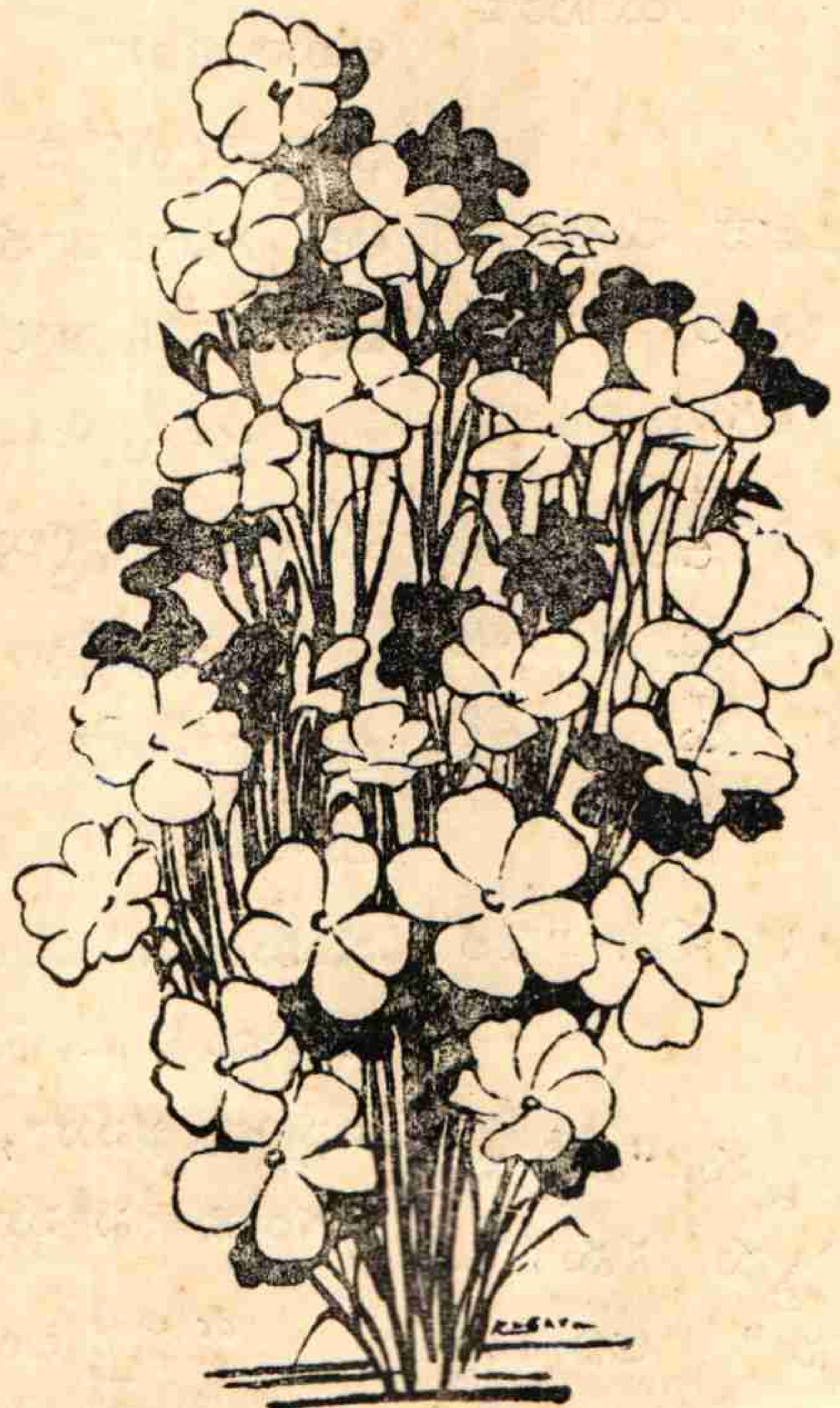
"జనగణమన అధినాయక జయ హే,
భారతభాగ్యవిధాతా!"